

Лізе!

Радій Радутний

Лізе!

— Щось не хочеться мені на роботу йти, — сказав раптом Вовка.

— А кому хочеться, — філософськи підтримав його Сергій.

Я лише зітхнув. Стояла чудова рання осінь — улюблена моя пора. Час, коли вже не жарко, але ще і не холодно. Коли комарів вже нема, а птахи ще не полетіли. Коли купатись ще можна, але вода вже прозора. Коли листя ще не опало, але вже горить різнокольоровими спалахами, й від того вогню тепліє в душі.

Кому о цій порі схочеться на роботу?

До роботи було далеко — метрів зо тридцять. Невідомий архітектор чи планувальник, чи хто там розмістив тут лавочку та посадив три дерева так, щоб вони утворили альтанку, був молодець. А може, просто сама собою утворилася тут затишна місцина, куди по обіді можна було вийти, посидіти, спалити цигарку, потеревенити з одним-двома товаришами. Більше чомусь ніколи у цей закуток не набивалося.

Якби ще до контори було не тридцять кроків, а хоча б двадцять п'ять. Ну хай двадцять шість. Ну біс із ним, двадцять сім. Ну чорт з вами, двадцять вісім. Ну все — останнє слово. Двадцять дев'ять.

Але ж не тридцять!

А потім ще й сходишками на другий поверх. Не могли ліфт поставити, або що.

Ліфт, правда, був, але у дальньому кінці коридору. У дуже дальньому — кроків з півсотні.

Щоправда, вранці ми пролітали тими сходишками й коридорами так, що стіни двигтіли.

Аякже! Там же компи, інтернет, робота, лист від коханки, що зараз в Криму, від колеги, що зараз у бундесі, новини з конференції за нашим фахом, та з чемпіонату світу по чомусь-там.

Шкода лише, що інтститут бідний, і на кожного виставлено ліміт — 0 мегів на місяць. Отак. Й крутись, як собі знаєш.

Один мій знайомий заощаджував так, що навіть на порносайти ходив з вимкненими малюнками.

До обіду голова працювала, після обіду — ні. Тому "інтелектуальну працю" — паяти, хімічити, заміряти параметри тощо ми старалися планувати на післяобід, а вранці — думали. Й час від часу задумували самі себе у такі тупики... як ось сьогодні.

— Не лізе, — скрушно сказав Вовка. — Я його й так, і сьак — а не лізе.

Він не сказав, що саме не лізе — але будь-хто із працівників інституту й сам здогадався би. Може, навіть зітхнув би співчутливо на знак повної солідарності.

Аякже. Коли в когось "не лізе" — то замовлення не отримає вся контора. А нема замовлення — нема й премії, й замість "Мальборо" смалимо "Приму".

Я допалив бичка майже до фільтру й злостиво пожбурих його до урни. В мене сьогодні зранку теж "не лізло". Звечора здавалося що можна зробити так та так, а можливо, навіть отак — і все. А ні! Не схоттіло! От зараза. А я мчав зранку, як навіжений, через дві сходинки підстрибував... мало головбуха нашого з ніг не збив. Буде мені тепер премія.

— Лізе, — раптом сказав Вовчик.

— Як? — я негайно розвернувся до колеги. — Ану, ану...

Вовчик дивився просто перед собою й на мене демонстративно уваги не звертав. Я не образився. Що таке "лізе" — всі знали, й один одному старались не заважати. Щоправда, якщо "лізло" в їдальні, й людина завмирала з ложкою перед ротом — то вигляд це мало досить кумедний.

— Їй-богу, лізе! — повторив Вовчик.

Ні, на звичайний транс відкриття його вигляд геть не скидався. Й дивився колега не просто перед собою — а чомусь під ноги. Мені.

— Ти глянь — лізе!

Я глянув. Під ногами, якраз біля черевика валявся напівскручений у трубку листочок, й не просто валявся.

Повз.

Повільно-повільно, ледве помітно — але вперто і наполегливо долав міліметр за міліметром, націляючись на край асфальтової стежки.

Вітер його ворухив, чи що?

Взагалі-то Володька знайшов собі чим перейматися! Листочками. Опалим листям! Ще би снігом торішнім почав цікавитися.

Я замахнувся ногою, але Вовчик негайно схопив мене за рукав:

— Не руш! Ти подивись — воно ж рухається!

Ну — рухається. Ну то й що? Вітер його суне, от воно й рухається. Вітерець і справді війнув, ще кілька листочків заворушилися, й слухняно посунули... у протилежний бік.

— Гм, — сказав я й традиційно почухав потилицю.

Володя зітхнув і поліз до кишені.

Кишеня — це чортова вигадка. Народжуючись геть порожніми, вони поступово нагромаджують у собі такі звалища, що страшно й руку засовувати. У мене, наприклад, у лівій жив чек з магазину. Торішньої давнини. На купівлю ароматичної свічки з пахощами лаванди.

Ніколи в житті не купляв ароматичної свічки!

Володя витяг з кишені сталеву кульку з підшипника.

Я був певен — підшипники лежали геть поза його інтересами, й за останні двадцять років свого життя жодного підшипника від у руках не тримав.

Але Вовчик зітхнув й поклав кульку поруч з листочком. Листочок завмер, натомість кулька негайно почала рухатись.

Під прямим кутом до напрямку попереднього учасника руху.

Ага. Це, значить, був тест на похилість поверхні. Результат — негативний. Листок

рухається не під гору.

— Привіт, хлопці, а що ви тут робите?

Юрко працював у сусідньому відділі. Ким саме — ми точно не знали, але ранками віталися, а ввечері іноді пиво пили.

— Привіт, Юрчику. А в тебе часом нема з собою лінійки?

Юрко абсолютно не здивувався, й витяг з нагрудної кишені малий штангенциркуль.

Що я там казав про кишені?

А от магнітометра ні в кого з собою не виявилось, тож бігти мені, як наймолодшому. Я помстився, притягнувши не лише прилад, але й двох добровільних помічників. У них теж після обіду "не лізло".

З магнітним полем усе виявилось гаразд, локальної дивіргенції не було, й довелося втрьох бігти по електрометр. Повернулись вп'ятьох, разом з завлабом.

Поклали поруч контрольний листочок — майже такий самий, кілька штук забракували, поки знайшли.

Лізло!

Вітер екранували загородкою з органічного скла — повзло; поміняли загородно на жерстяну — водночас й непрозора, й екранує магнітне поле — повло; дірку зверху прикрила уламком заліза з даху... замислились, а як же тепер дивитись?.. зняли кришку, зробили штангеном позначку на асфальті, прикрили, спалили по сигареті кожен, відкрили...

Повзло.

— Гм... — сказав завлаб й почував потилицю. — Гравітометр прилад стаціонарний, сюди не притягнеш.

— Гм... — сказали всі одночасно й також потяглися руками за голови. В принципі, якщо покликати ще двох-трьох добровольців... а кабель? Тягнути з отого вікна? Чиє то вікно, директорське?

— Та й від асфальту відривати не можна, — бовкнув хтось занадто розумний. — А раптом вся справа в асфальті?

А чого, ж може й в асфальті. Так... у кого найближча болгарка?

А може, справа навіть не у асфальті, а у землі під ним?

Я ляпнув й зрозумів, що зараз отримаю стусана. Від кого-небудь, хто найближче опиниться. Бо одна справа вирізати й перенести метр на метр, й зовсім інша — метр на метр на метр, й бажано неушкодженим.

Як колись нас загнали в колгосп й наглядач загадав викопати яму під буряки — три на три на три.

— А може, ми краще три ями вириємо? — знайшовся розумник. — Три ями метр на метр на метр? Га?

— Ну давайте, — милостиво погодився аграрій й потім, кажуть, довго чухав потилицю — десь обдурили кляті ледарі інститутські, але де? Біс його зна!

До речі, а що там, під асфальтом?

Притягнули металошукач. Виявилось — нічого. Хтось згадав, що у третьому корпусі

є хлопчина, що вихвалявся, ніби вмів з лозою ходити. Покликали.

Прийшов, звісно, увесь третій корпус. Хлопчина знайшов загублену кимось у траві запальничку, але під асфальтом не набачив нічого.

— А газету! — нарешті допетрав хтось. — Підстелити шматок газети! Якщо по ній полізе — значить справа не у асфальті. А якщо ні... ну, можна спробувати з газети струсити!

Полізло.

Вже непогано.

— А якщо газету підняти?

Не полізло. Газета прогиналася. Негайно знайшлося ще два добровольці з шматком тоненького оргскла — бо не руйнувати ж противітровий екран? А раптом війне й понесе наше відкриття бозна куди?

Перед склом листочок чомусь зупинився, й ми аж подихи зачали... але ні. Набрався сил і наповз.

Підняли.

Вище. Вище. Вище.

Завлаб негайно пхнув свою пику зпіднизу — як кіт під машину... й вилаявся. Махнув рукою й, не обертаючись, рушив до прохідної.

Листок перекинули. Під ним причаїлась невеличка волохата гусениця. Водночас тобі двигун, рушій та систему управління. Нам би таку.

— Тьху, — першим сказав хлопчина, що тримав скло, недбало струсив все на землю й теж рушив геть. За ним потяглися й всі інші.

Гусениця полетіла в один бік, листочок — в інший.

Слава богу, питання про те, хто здійняв паніку першим, не виникло. Бо декому з нас було б соромно.

Вовчик сидів на улюбленій нашій лавочці й мав такий вигляд, наче сидів тут давно й просто так, а купу здорових ідіотів з жерстю, оргсклом, приладами та інструментами не помітив.

Я теж сплюнув й рушив до робочого місця.

— Гей, — долинуло ззаду.

Вовчик вже стояв поруч з місцем події й знову вдивлявся в землю. Про всяк випадок я теж підійшов.

На асфальті лежав той самий листочок. Так само скручений.

И так само.

Повільно.

По прямій.

Не відхиляючись від свого напрямку ані на міліметр.

Рухався!

— Тьху, — сказав я.

І ще багато чого сказав. І оце сиджу зараз й думаю — самому писати заяву на звільнення, чи дочекатися, поки новоспечений директор інституту, лауреат

нобелівської премії в галузі фізики за відкриття квантових флуктуацій броунівського руху, які рухали той клятий листочок, колишній Вовка, а тепер Володимир Семенович, мене таки вижене?

03.07.05